

skoje in razmetane skalne bloke še morava, da uzreva vse tisto pršenje, ki ga je na približno štiridesetmetrski steni res obilo. Voda najprej v enem pramenu skoči na ramo, s katere se navzdol požene v dveh curkih, ki se spodaj združita spet v enega samega. Ta pridrsi v tolmun po pol metra debelem lehnjakovem stebri, ki je prav neverjetno pokončen in vitek zrasel ob steni. Od tu naprej je struga za idrijske razmere skoraj mirna, čeprav se pod mogočnimi strmimi stenami na levem bregu voda še vedno veselo podrsava iz tolmana v tolmun in se oblizne ob kakšnem lehnjakovem stebričku.

Počasi grapa prileze na piano, prve senožeti se vzpnejo v bregove, pojavi se hiša, kolovoz, in bližava se Idrijci. Preden se Dabrček izlije vanjo, se še enkrat stisne med bregove, iz katerih se nad šumečo vodo sklanjajo cvetoči negnoji. Na belem produ se splaši debel, črn gož, ki prek tolmana odplava v kamnite bregove na drugi strani.

MAKČEVA GRAPA

Popoldne greva še v Trebušo. V dolino so pred dvema letoma vrezali živo rano - cesto, ki je pač odsev razvoja, ki počasi prihaja tudi v te kraje. Verjetno zgodovinska nujnost. V Gačnikovo in Pršjakovo sotesko vrževa le kratek pogled, saj danes hitiva v tretjo grapo, ki se spušča z Vojskarske planote.

Voda Makčeve grape se še ob izlivu v Trebušico vsa ihtava premetava po gladkih koritastih stopnjah. Pri mostu zavijeva levo, pod temo bukev, ki je zaradi oblakov nad Govci še gostejša. V temno zelen tolmun pred nama šumno pada za razmere v grapi prav obilen slap. Ko kopljeva v vlažni breg nad skalno pregrado, uzreva nad ustjem še nekaj prav čudovitih tolmunov in slapičev, drsajočih se ob gladko zlizanih skalah. Struga je nato nekaj časa umirjena, potem pa se pred nama vzpne skalnato stopnišče, čez katerega voda pridrvi iz lepega žleba, vrezanega med skalovje. Po kratki uravnavi se pojavijo trije manjši slapiči s spremljajočimi tolmuni, zatem pa se pogled ustavi dobesedno na nebu. Veličastna, petdesetmeterska rdečkasta pregrada je pred nama in voda v vsej mogočnosti in hrumeči spremljavi pada čeznjo. V začetnem zaletu se pahljačasto razprši, zatem pa naleti na skalno izrastlino, kjer se razbije v dva curka. Levi je drobcen, desni pa je že zaradi ponovne pahljačaste oblike bolj reprezentativen. Do tal še enkrat vse skupaj udari ob skale, se združi v en sam curek, ta pa bučno konča divje zračno potovanje v manjšem tolmunu na skalnem pragu.

Visoko v levo, prek skal in redkega drevja, se z vleceva nad ustje slapu, od koder je prav srhljiv pogled v globino. Nad zelenimi bregovi

Kobilice, ki jo iz te višine že dobro vidiva, so oblaki še bolj potemneli in nekaj drobnih kapljic zmoči najini razgreti glavi.

Komaj se umiriva od navdušenja nad tem slapom, že se po nekaj korakih izza zelenečega drevja pokaže nov bel curek. Tudi ta se v svojem približno petnajstmetrskem padcu pahljačasto razširi. Nad njim naju čaka nekaj tolmunov, grapa se malo stisne - in kaj bi drugega pričakoval kot nov slap! Ni ravno visok, je pa zato prav zanimive oblike. Zgoraj najprej zavije po manjšem žlebiču v obliki črke S, nato pa se odrine od stene in pahljačasto razprši. Prav neverjetno je, koliko slapov v tej grapi dela pahljače.

Vode je vse manj, približujejo se senožeti okrog Hlipovca in Makuca. Nekaj skočnikov je še v grapi, zatem pa se ob lepem, zelenem tolmunu posloviva od zadnjega slapu. V dveh curkih, od katerih se desni spodaj spet razprši v pahljačo, drsi čez zadnjo skalno pregrado na najini poti. Nad njim je nekdanji jez in levo gori travniki in samotne trebušanske domačije.

Mimo Hlipovca se po robu nad Pršjakom vrneva v Krtovshe. Tri samotne grape so danes za nama, polne šumečih spominov in še več novih izzivov.

MINIATURA

ZVENEČA TIŠINA

ALEŠ POTISK

Včasih mi je kdo dejal, da sem malce prismuknjen, ker pojmem gore kot živa bitja, se z njimi pogovarjam in hodim k njim po nasvete kot k najboljšim prijateljem.

V gorah se prav tako kot v človeški družbi začuti, kdaj nisi zaželen; nekakšna nelagodnost takrat prešine njihovega obiskovalca. Temu signalu kaže slediti, saj nosi pomembno sporočilo. Kadar se vam hoče približati nekdo, ki vam ni pogodu (morda trenutno, saj ga lahko že dolgo časa poznate), potem med vama nikakor ne bo tistega pravega, pristnega stika. Tako je tudi z gorami. Že spodaj se čuti, kdaj te gore zavračajo. Že imajo svoj vzrok za to! Ne bodo vam ga šle praviti. Pa se jih zaradi spoštovanja, ki jim ga dolgujemo, tudi ne spodobi spraševati.

Sedaj me megla in dež sploh ne motita več. Gora namreč ne govori tako kot ljudje. S tišino, meglo, pa soncem in cvetjem ter snegom nam posreduje svoja sporočila. Če takrat preklinjam in sem zamorjen in hočem sonce in nikoli več itd., se obnašam, kot bi prišel na obisk k prijatelju, ki je ravnokar zelo slabe volje in žalosten, pa bi ga hotel na silo spraviti do smeha in naenkrat pripraviti k dobri volji.

Velike slovenske odprave

Komisija za odprave v tuja gorstva pri PZS ima za letos še nekaj velikih načrtov, ki jih bo deloma izpeljala - ob sponzorjih - skupaj z alpinističnimi odseki. Tako bosta na himalajsko Kumbakarno letos odšli še dve mini odpravi s po tremi udeleženci, ena odprava bo šla na Anapurno I (8091 m) in dve na Čo Oju (8201 m). Na Menlungtse (7153 m) se bosta kot prva poskušala povzpeti **Andrej Štemfelj** in **Marko Prezelj**, na Ama Dablam (6828 m) pa bosta poskušala prvenstveni zimski vzpon v severozahodni steni **Bojan Počkar** in **Vanja Furlan**, ki sta zdaj v steni himalajske Kumbakarne.

Tako sem včasih delal, ker nisem vedel, da so gore žive. Na svoj način seveda.

Naj si dovolim uporabiti besede **Jaime de Angula**, sicer rojenega v Španiji, ki je štirideset let preživel med kalifornijskimi Indijanci ob reki Pit. Vstopil je mednje in jih sčasoma spoznal ter razumel, kako jim je uspelo tako dolgo živeti v popolni harmoniji z naravo in gorami, ki jih belci sedaj tako pridno pustošijo(mo). Divji Bih mu je nekoč dejal: »Vse živi, celo skala, celo ta klop, na kateri sediš. Nekdo je naredil to klop z nekim namenom, kajne? Torej je živa, kajne?»

MAJHNO VELIKO NEPOZABNO DOŽIVETJE

SAMOTNA POT NA VREMSCICO

JANA ŠTERN

Plačala sem vozovnico do Senožeč in hkrati razmišljala, da mi pravzaprav ni potrebno izpolniti sebi dane obljube, da grem prvič sama v naravo. Izbrala sem Vremščico. Tesnoba v meni se je širila, pa čeprav sem bila prepričana, da sem se je znebila že s tem, ko sem se sploh odločila za ta »podvig«. Vse mogoče misli so mi rojile po glavi. V kaj se spuščam? Saj se mi lahko kaj pripeti takole sami! Zakaj mi je to sploh potrebno?

Primerno opremljena in z nahrbtnikom, v katerem sem imela le najnujnejše ter malico, sem stopila iz avtobusa, si v gostišču privoščila vroč kakav, kruh in sir in si dopovedovala, da je še čas, da odneham. Pa se je oglasilo v meni: dovolj sem močna, zmogla bom! Tako sem odganjala težke misli, ki me niso hotele zapustiti.

Vzela sem pot pod noge in se prepustila usodi. Za vsak primer sem se »oborožila« z dolgo palico, s katero sem si tudi pomagala pri hoji, zatrdno pa sem vedela, da jo bom uporabila,

Vse je živo. Mi Indijanci to verujemo. Beli ljudje pa mislite, da je vse mrtvo...«

Najbolj sem govoricu gora začutil nekega dne v hribih med večerno meditacijo. Med naravnim, lahkotnim procesom se potopimo do samega miselnega izvora, v območje popolne notranje tišine. Takrat sem občutil tak blažen mir, takšno prastaro povezanost z vsem, kar me je obdajalo, kakršne je v dolini nisem mogel niti sanjati.

Mogoče se bo čudno slišalo, ampak tista popolna tišina je tako lepo zvenela. Kajti popolnoma umirjena duša brni. Tako kot zvonjenje zvonov udari v nedeljsko vaško spokojnost in je njihov zven sam po sebi zelo močan in bi naj bil kot tak neprijeten, pa ni. Je lepo miren in skladen z nedeljskim mrtvilom. Deluje kot vroč zeliščni čaj sa kapljico žganja po dolgi zimski turi. Tako lepo in umirjeno, čeprav notranje glasno je zvenela tista tišina. Če bi takrat odprl oči, bi jo verjetno moral videti, tisto nerazložljivo moč višin, ki nas tako vleče k sebi. Verjetno bi morala stati tam, v neki obliki in neki barvi, in bi morala kaj povedati, ko pa jo je bilo tako razločno čutiti.

Prva misel, ki se mi je po dvigu na normalno raven mišljenja porodila, je bila: »Zdaj vem, na kaj je mislil **Lucien Bernardini**, ko je dejal, naj bi človek spregovoril samo takrat, kadar so njegove misli lepše od tišine.«

če bo treba. Ja, strah me je in na tej poti bom spoznala, kakšen je v resnici!

V SAMOTI NISEM BILA SAMA

Zgodaj zjutraj je bilo vse tiho. Tišino je motilo le moje dihanje. Pričakovala sem gozdne prebivalce, pa so me razočarali; gotovo so me gledali od daleč. Le tu in tam je kakšen ptiček stresel vejico, da sem nezaupljivo pogledala in močnejše stisnila palico v roki. Že spet je bila zima brez snega. Tla so bila le zmrznjena in grmovje je bilo okrašeno z ivjem. Hodila sem tiho, da ne bi motila spokojnosti prebujajočega se dne. Nisem hitela, a šlo je samo od sebe prehitro.

Na prvi strmini sem se ustavila in se ozrla - pa ne zato, da bi zajela sapo. Kar obstala sem. Prvi zimski žarki so prešerno obsijali pred mano dvigajoči se Nanos. Primorski očak z belimi strminami in prikupno plešo je dobesečno žarel v soncu. Daleč za njim so se kvišku vzpenjali vrhovi Alp, na levo Dolomiti, na desno Kamniške. Nad vsem pa je bila modrina neba. Očara-